Raspodijeljene glavne knjige i kriptovalute

Pametni ugovori na Ethereum platformi, jezik Solidity

Ante Đerek, Zvonko Konstanjčar

14. prosinca 2023.

Literatura

- Mastering Ethereum, Andreas M. Antonopoulos, Gavin Wood, dostupna na `https://github.com/ethereumbook/ethereumbook/`
- Solidity documentation, dostupna na `https://solidity.readthedocs.io/en/latest/`

Također zanimljivo:

- Ethereum whitepaper, Vitalik Buterin, dostupan na `https://ethereum.org/en/whitepaper/`
- Ethereum yellowpaper, Gavin Wood, dostupan na `https://ethereum.github.io/yellowpaper/paper.pdf`

Nick Szabo (1996)

A set of promises, specified in digital form, including protocols within which the parties perform on other promises.

ethereum.org (2018)

Applications that run exactly as programmed without any possibility of downtime, censorship, fraud or third-party interference.

Definicija

Pametni ugovor je javni i nepromjenjivi računalni program koji je pohranjen na kriptografskom lancu blokova i koji se može javno i pouzdano izvršavati koristeći kriptografski lanac blokova i distribuirani konsenzus.

Pametni ugovori – javni i nepromijenjivi

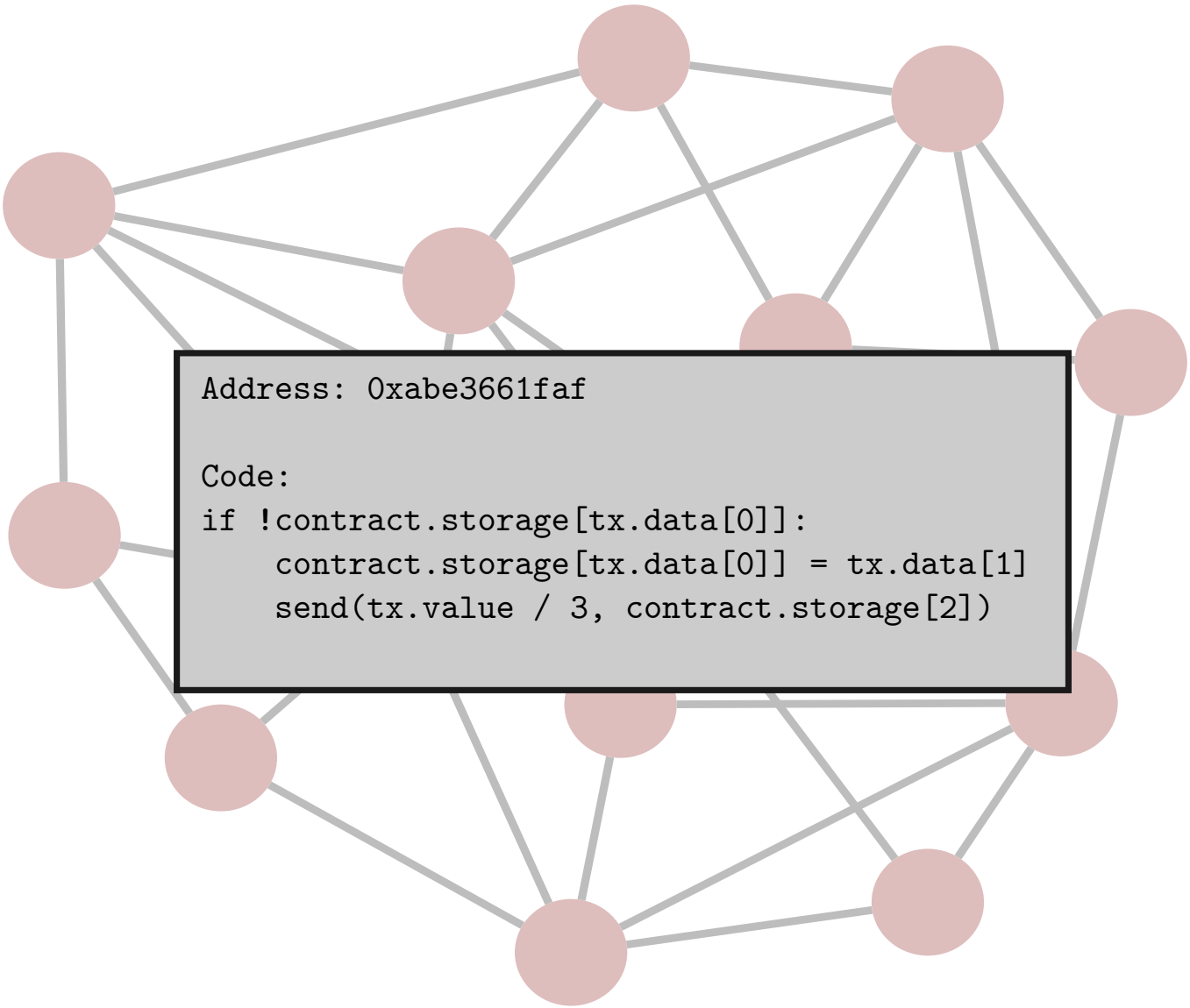

```
Address: 0xabe3661faf

Code:
if !contract.storage[tx.data[0]]:
    contract.storage[tx.data[0]] = tx.data[1]
    send(tx.value / 3, contract.storage[2])
```

Pametni ugovori – mogu pohraniti informacije

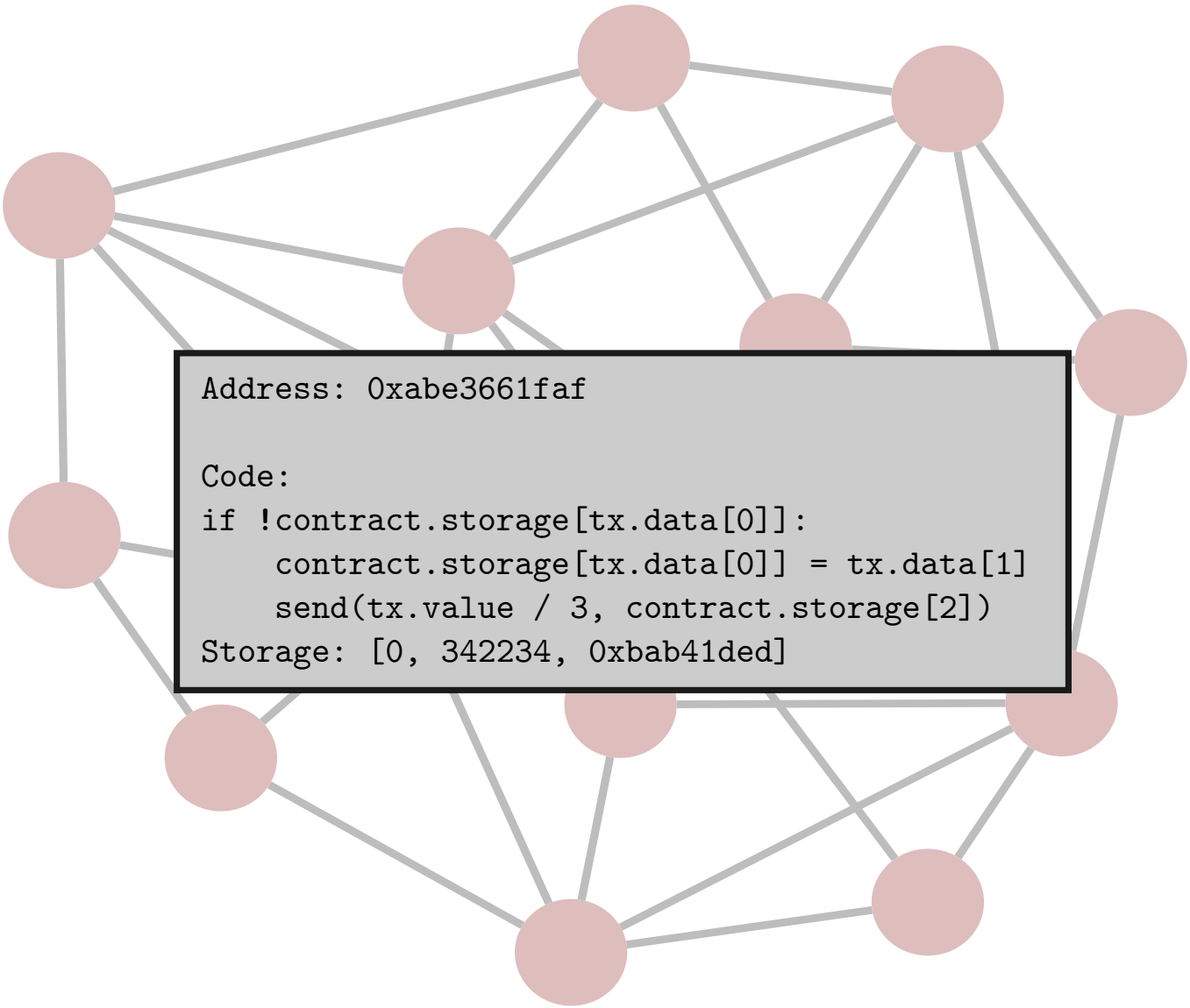

Pametni ugovori – vlasnici kriptovalute

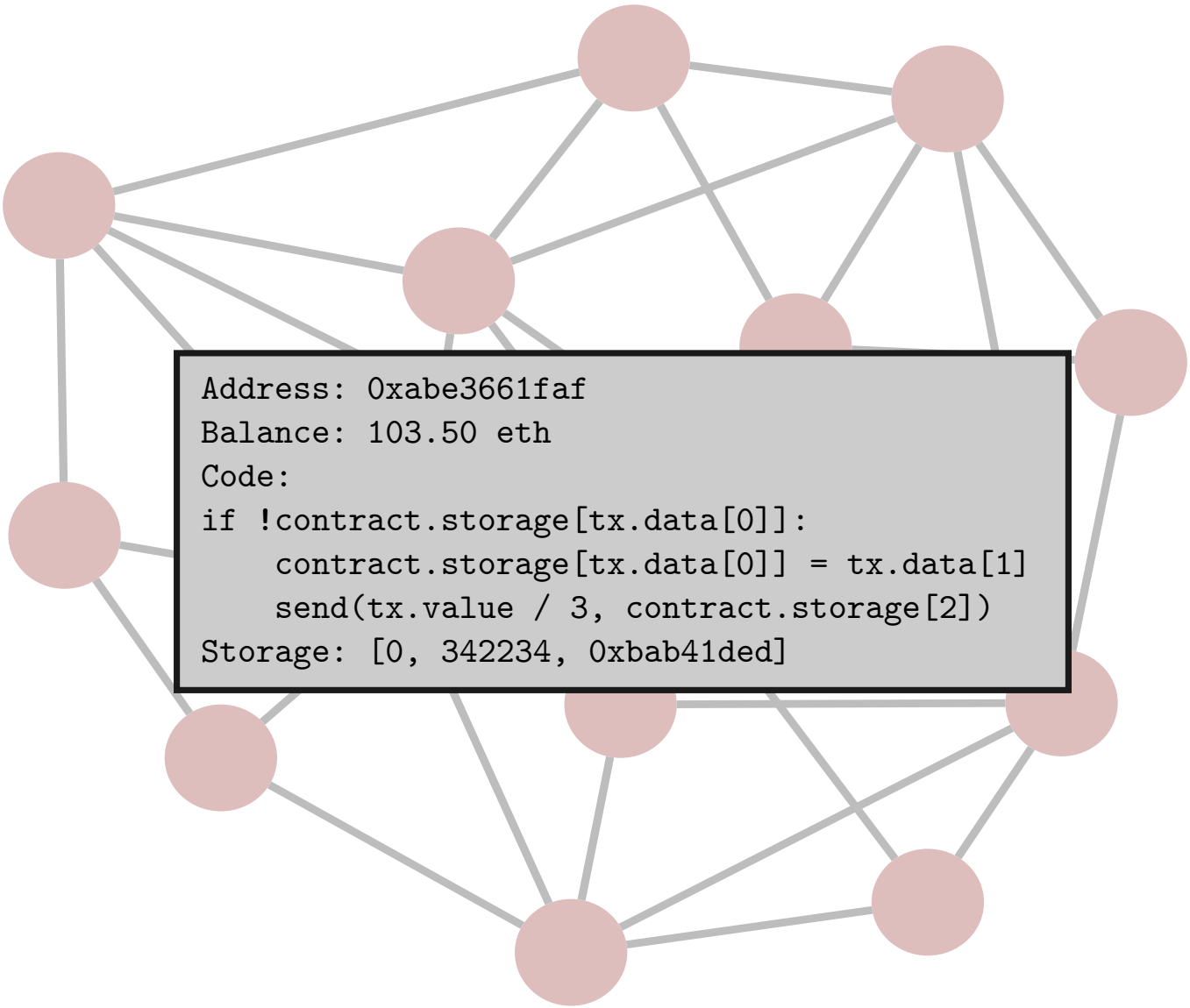

- Vanjski račun (*externally owned account*)
- Pametni ugovor (*contract*)

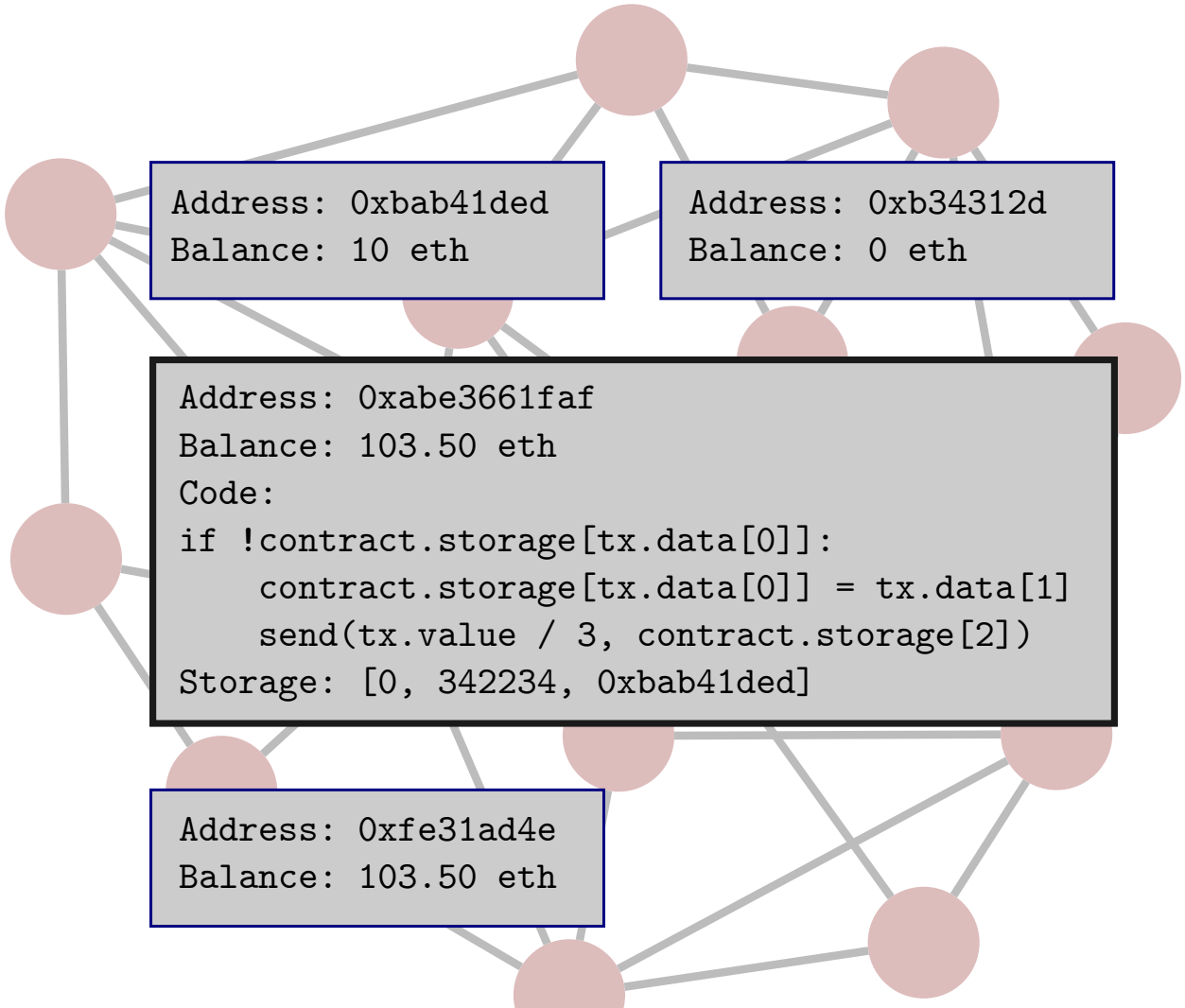

Pametni ugovori – izvršavanje koda

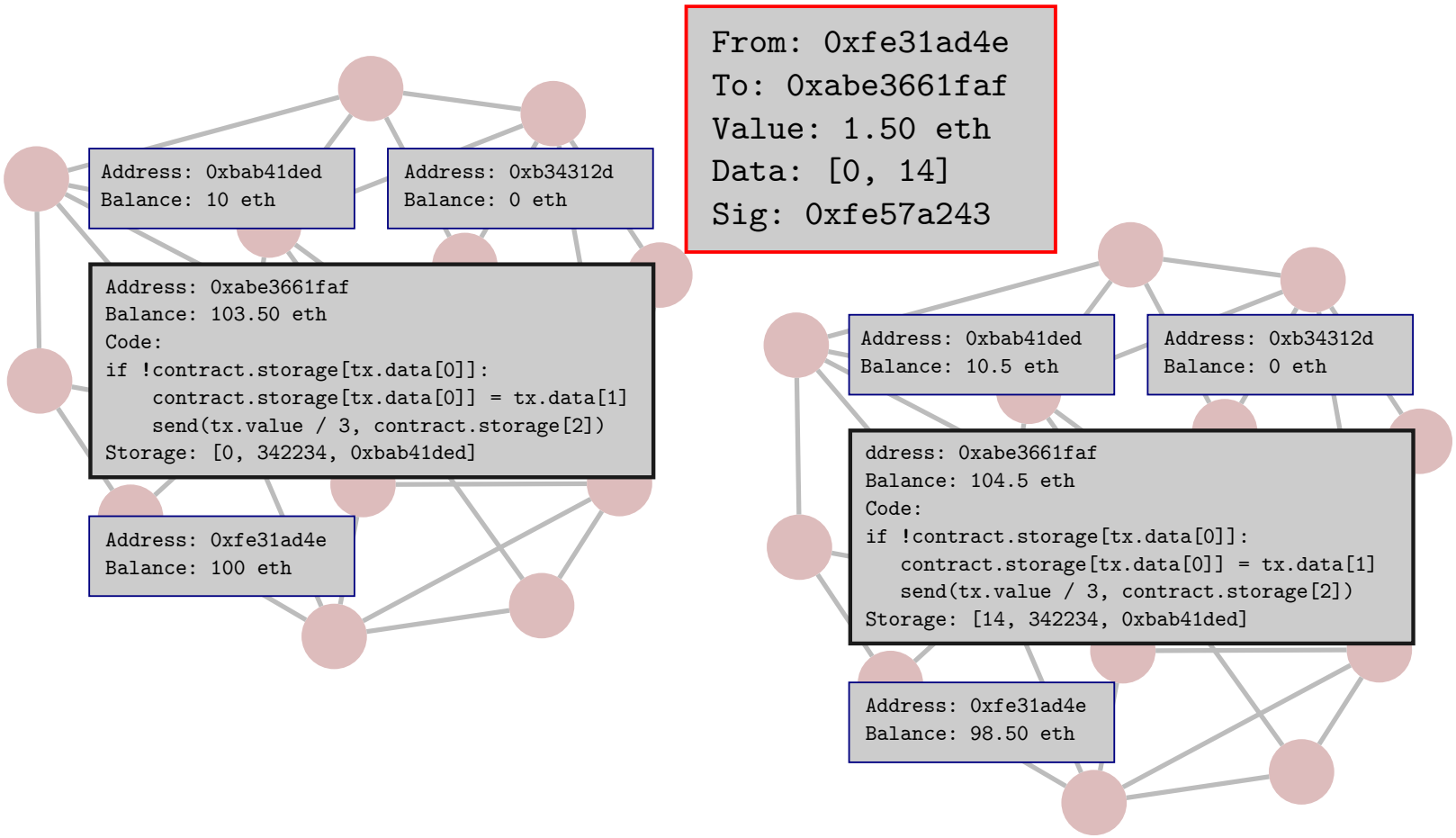

Globalno stanje kriptografskog lanca blokova

- Za svaki vanjski račun:
  - Iznos kriptovalute.
- Za svaki ugovor:
  - Iznos kriptovalute.
  - Sadržaj memorije.

Transakcija

Transakcija mijenja globalno stanje.

- Obične transakcije: prebacuju kriptovalutu.
- Pozivi ugovora: izvršavaju program ugovora.

Izvor transakcije je uvijek *vanjski* račun!

Zadatak

Osmislite pametni ugovor koji će služiti kao fond za Mirkovo fakultetsko obrazovanje i koji će imati sljedeća svojstva:

- *Svatko može uplatiti novac u fond.*
- *Mirko može podići novac kada navrši 18 godina.*
- *Mirkovi roditelji mogu podići novac bilo kada, ako to oboje zatraže.*

Zadatak

Tko je vlasnik ugovora kojeg ste osmislili i kako možemo implementirati vlasništvo ugovora?

Zadatak

Proširite problem na proizvoljan način i prilagodite dizajn.

Izražajnost ugovora (najčešće) nije ograničena

Prilikom izvršavanja ugovor može:

- računati bilo što (jezik je *Turing potpun*),
- slati kriptovalutu,
- pozivati druge ugovore.

Ugovor se izvršava u *ograničenom* kontekstu

Ako transakcija T poziva ugovor C, ugovoru su dostupni samo:

- trajna memorija ugovora C,
- podaci iz transakcije T,
- izvor transakcije T (autentificiran digitalnim potpisom),
- metapodaci iz trenutnog i nedavnih blokova,
- rezultati eventualnih poziva drugih ugovora od strane C-a.

Želimo konsenzus oko ispravnog izvršavanja!

Čvorovi mreže se moraju usaglasiti:

- je li poziv svaki ugovora izvršen ispravno,
- kojim su redoslijedom izvršene transakcije,
- koji je rezultat izvršavanja transakcija odnosno ugovora.

Kako postići raspodijeljeni konsenzus?

- Niz transakcija zajedno s krajnjim globalnim stanjem čini *blok*.
- Rudari izvršavaju pozive ugovora prilikom slaganja bloka.
- Distribuirani konsenzus slično kao kod "običnih" kriptovaluta (*proof-of-work* ili *proof-of-stake*).

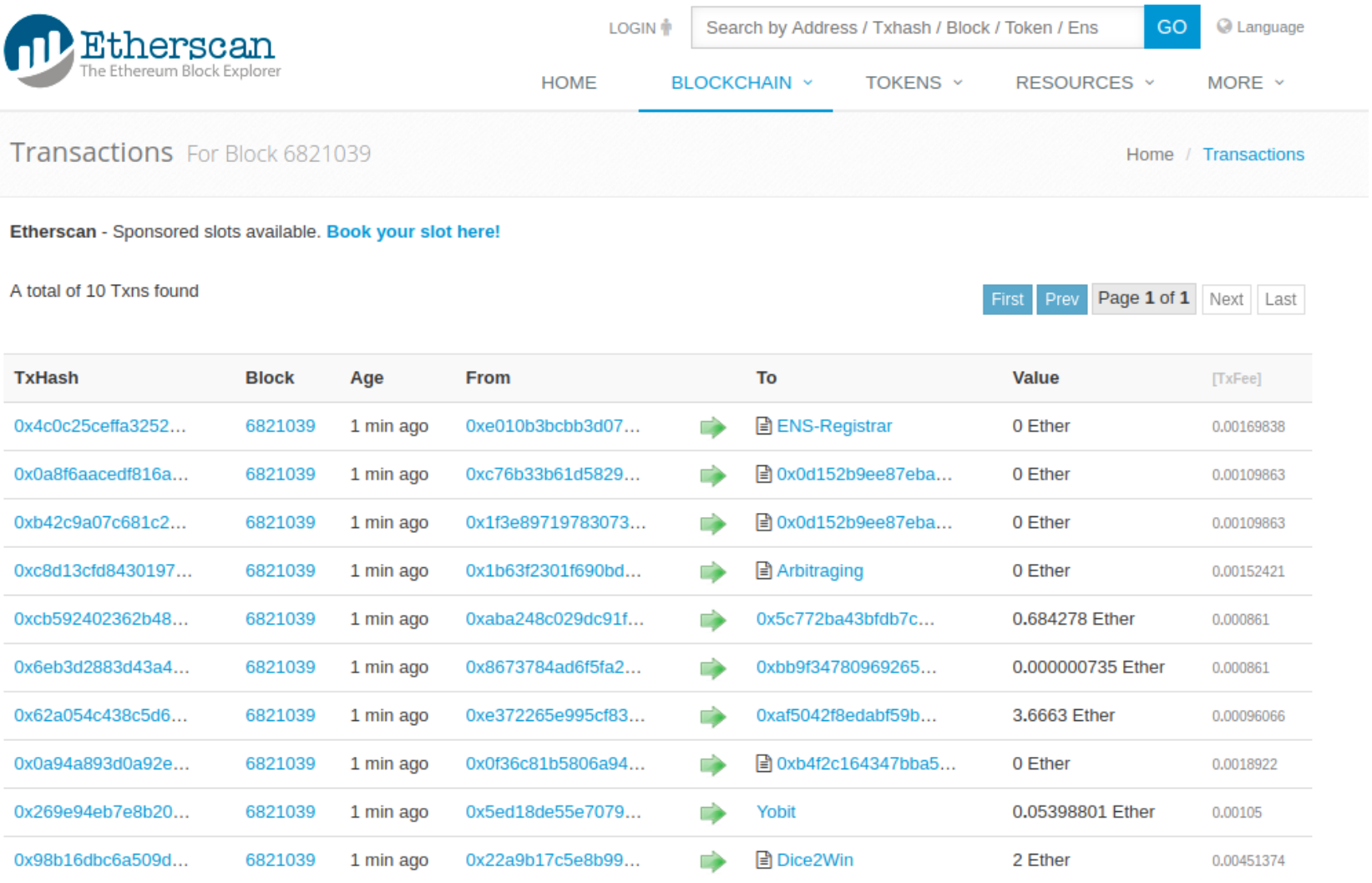
Etherscan
The Ethereum Block Explorer
LOGIN
Search by Address / Txhash / Block / Token / Ens
GO
Language
HOME
BLOCKCHAIN
TOKENS
RESOURCES
MORE
Transactions For Block 6821039
Home / Transactions
Etherscan - Sponsored slots available. Book your slot here!
A total of 10 Txns found
First Prev Page 1 of 1 Next Last
TxHash Block Age From To Value [TxFee]
0x4c0c25ceffa3252... 6821039 1 min ago 0xe010b3bcbb3d07... ENS-Registrar 0 Ether 0.00169838
0x0a8f6aacedf816a... 6821039 1 min ago 0xc76b33b61d5829... 0x0d152b9ee87eba... 0 Ether 0.00109863
0xb42c9a07c681c2... 6821039 1 min ago 0x1f3e89719783073... 0x0d152b9ee87eba... 0 Ether 0.00109863
0xc8d13cfd8430197... 6821039 1 min ago 0x1b63f2301f690bd... Arbitraging 0 Ether 0.00152421
0xcb592402362b48... 6821039 1 min ago 0xaba248c029dc91f... 0x5c772ba43bfdb7c... 0.684278 Ether 0.000861
0x6eb3d2883d43a4... 6821039 1 min ago 0x8673784ad6f5fa2... 0xbb9f34780969265... 0.000000735 Ether 0.000861
0x62a054c438c5d6... 6821039 1 min ago 0xe372265e995cf83... 0xaf5042f8edabf59b... 3.6663 Ether 0.00096066
0x0a94a893d0a92e... 6821039 1 min ago 0x0f36c81b5806a94... 0xb4f2c164347bba5... 0 Ether 0.0018922
0x269e94eb7e8b20... 6821039 1 min ago 0x5ed18de55e7079... Yobit 0.05398801 Ether 0.00105
0x98b16dbc6a509d... 6821039 1 min ago 0x22a9b17c5e8b99... Dice2Win 2 Ether 0.00451374

Posljedice raspodijeljenog konzenzusa

- Svi čvorovi moraju izvršavati kod i provjeriti rezultat.
- Izvršavanje mora biti deterministično.
- Svaki poziv se mora izvršiti do kraja ili se ne izvršiti uopće.

Zadatak

Možete li:

- *dizajnirati pametni ugovor koji simulira klađenje na ishod bacanja novčića?*
- *dizajnirati pametni ugovor koji simulira klađenje na igru "par-nepar"?*

Gdje su poticaji za izvršavanje ugovora!

- Zašto bi rudar trošio resurse za izvršavanje ugovora kad može samo obrađivati *obične* transakcije?
- Što ako se poziv ugovora dugo (ili beskonačno) izvršava? Što ako troši nerazumnu količinu memorije?

Rješenje: gorivo

Inicijator transakcije plaća resurse potrebne za izvršavanje *gorivom*. U svakoj transakciji inicijator navodi:

- Gornji limit na količinu goriva predviđenog za izvršavanje transakcije.
- Cijenu naknade koju je voljan platiti po jedinici goriva.

Pametni ugovori – neka preostala pitanja

- Kako nastaje ugovor?
- Može li ugovor nestati?
- Može li ugovor kreirati transakciju?
- Ima li ugovor kriptografske ključeve?
- Kako točno izvršavanje troši gorivo?
- Što se točno događa ako se pozove beskonačna petlja?

Jednostavan jednodretveni virtualni stroj baziran na stogu.

Podaci

- Bytecode programa koji se izvršava (*read only*).
- Trajna memorija (dio globalnog stanja).
- Privremena memorija.
- Privremeni stog.

Instrukcije

- Aritmetičko-logičke, operacije (`ADD`, `MUL`, `SHA3`, ...).
- Operacije sa stogom (`POP`, `LOADM`, `DUP2`, ...).
- Kontrola toka programa (`STOP`, `JUMP`, `JUMPI`, ...).
- Sistemske operacije (`CREATE`, `CALL`, `RETURN`, ...).
- Dohvat informacija iz transakcije ili bloka (`CALLER`, `BALANCE`, `NUMBER`, ...)

Bug-ovi su skupi!

Pametni ugovor vjerojatno ne želite ručno pisati u bytecode-u.

Specijalizirani programski jezici

- Solidity: objektno-orijentirani jezik, sintaksom sličan Javi.
- Vyper: funkcijski jezik, sintaksom sličan Python-u.

Ugovor se sastoji od funkcija i podataka.

Storage

```
contract SimpleStorage {
    uint storedData;
    function set(uint x) public {
        storedData = x;
    }
    function get() public view returns (uint) {
        return storedData;
    }
  }
```

Izvor: `solidity.readthedocs.io`

Ugovor može slati i primati sredstva.

Faucet.sol

```
contract Faucet {
    // Give out ether to anyone who asks
    function withdraw(uint withdraw_amount) public {
        // Limit withdrawal amount
        require(withdraw_amount <= 10000000000000000);
        // Send the amount to the address that requested it
        msg.sender.transfer(withdraw_amount);
    }
    // Accept any incoming amount
    function () public payable {}
}
```

Izvor: github.com/ethereumbook

Jesu li pozivi funkcija dio specifikacije virtualnog stroja?

The Contract Application Binary Interface (ABI)

Dogovoreni način interakcije s ugovorima na Ethereum platformi – prilikom pozivanja ugovora iz transakcija i iz drugog ugovora.

Specifikacija (otprilike):

- Prva četiri byte-a *data* polja u transakciji označavaju funkciju koja se poziva.
- Oznaka funkcije su prva četiri byte-a Keccak-256 sažetka njezinog prototipa.
- Ostatak *data* polja sadrži enkodirane parametre funkcije koja se zove.

Tipovi podataka

- Boolean (bool)
- Integer (int, uint, uint8, . . . , uint256)
- Fixed point (fixed, ufixed)
- Address (A 20-byte Ethereum address)
- Byte array (fixed or dynamic)
- Enum
- Arrays
- Struct
- Mapping (hash tablica)

Izražavanje konstantnih vrijednosti

- Vremenske jedinice (seconds, minites, hours, days)
- Ether novčane jedinice (wei, finney, szabo, ether)

Coin

```
contract Coin {
    address public minter;
    mapping (address => uint) public balances;

    constructor() public {
        minter = msg.sender;
    }

    function mint(address receiver, uint amount) public {
        require(msg.sender == minter);
        require(amount < 1e60);
        balances[receiver] += amount;
    }

    function send(address receiver, uint amount) public {
        require(amount <= balances[msg.sender], "Insufficient balance.");
        balances[msg.sender] -= amount;
        balances[receiver] += amount;
    }
}
```

Izvor: `solidity.readthedocs.io`

Pazi!

Baratanje s pogreškama je važan dio logike ugovora i česti izvor skupih grešaka.

Ako izvršavanje ugovora rezultira exceptionom onda transakcija ne mijenja globalno stanje. Funkcije: `assert`, `require`, `revert`.

```
contract Sharer {
    function sendHalf(address payable addr) public payable
      returns (uint balance) {
        require(msg.value % 2 == 0, "Even value required.");
        uint balanceBeforeTransfer = address(this).balance;
        addr.transfer(msg.value / 2);
        assert(address(this).balance ==
            balanceBeforeTransfer - msg.value / 2);
        return address(this).balance;
    }
}
```

Izvor: `solidity.readthedocs.io`

Pazi!

Bitno je znati što rade funkcije koje zovete u slučaju pogreške.

```
addr.transfer(funds / 2);
funds = funds - funds / 2;
```

```
addr.send(funds / 2);
funds = funds - funds / 2;
```

Pazi!

Bitno je pratiti novosti :)

Don't use transfer() or send() ...

Izvor: `consensys.github.io/smart-contract-best-practices`

Stvaranje novog ugovora i interakcija s njim

```
import "Faucet.sol";

contract Token {
    Faucet _faucet;

    constructor() {
        _faucet = (new Faucet).value(0.5 ether)();
    }

    function destroy() ownerOnly {
        _faucet.destroy();
    }
}
```

Izvor: github.com/ethereumbook

Interakcija s postojećim ugovorom

```
import "Faucet.sol";

contract Token is mortal {
    Faucet _faucet;
    constructor(address _f) {
        _faucet = Faucet(_f);
        _faucet.withdraw(0.1 ether)
    }
}
```

Izvor: `github.com/ethereumbook`

Pazi!

Svaka interakcija s drugim ugovorom je opasna.

- Je li poznat uopće kod drugog ugovora?
- Što ako pozvani ugovor opet pozove originalni ugovor?
- ...

Nismo pričali o puno toga:

- Destruktori.
- `private`, `public`, `payable`, ...
- *Function modifiers*.
- Nasljeđivanje ugovora.
- Eventi.
- Razvoj i testiranje.
- Kako procijeniti potrebno gorivo.
- Sigurnosni propusti i dobra praksa pisanja ugovora.
- Dapps.
- Oracles.
- ...

Zadatak

Istražite kojih su najpopularniji ugovori na Ethereum platformi.

Zadatak

Pronađite neki pametni ugovor na Etherscan-u pisan u Solidity-u te proučite što radi i kako radi.

Zadatak

Istražite koliko je koštao najskuplji sigurnosni propust u pametnom ugovoru.

Zadatak

Istražite koliki su računalni resursi potrebni za čisto računanje na Ethereum platformi u usporedbi s vašim laptopom.